অধ্যায় ৬ : ৰামৰ বন-গমন

অধ্যায় গাঁথনি

৬.১ উদ্দেশ্য
৬.২ পৰিচয়
৬.৩ ৰামৰ বন-গমন
৬.৩.১ মূল পাঠ
৬.৪ সাধাৰণ আলোচনা
৬.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৬.৬ অধিক জানিবলৈ
৬.৭ অগ্রগতিৰ খতিয়ান
৬.৮ আৰ্হি প্ৰশ্ন

৬.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- ৰঘুনাথ মহন্তৰ কথা ৰামায়ণৰ কাহিনী আৰু বৈশিষ্ট্য সম্বন্ধে জানিব পাৰিব।
- ৰামৰ আদর্শ চৰিত্ৰ, পিতৃভক্তি, মাতৃভক্তি আৰু ভাতৃপ্ৰেমৰ বিষয়ে বুজিব পাৰিব।
- কৈকেয়ী, মন্থৰা, দশৰথ, কৌশল্যা আৰু লক্ষ্মণ আদি চৰিত্ৰসমূহৰ স্বৰূপ উপলব্ধি কৰিব পাৰিব।
- সত্য পালন, কর্তব্যনিষ্ঠা আৰু ত্যাগৰ আদর্শ সম্বন্ধে জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰিব।
- বৈষ্ণৱ ভক্তি ভাবধাৰা আৰু ৰামভক্তিৰ প্ৰকাশ সম্বন্ধে জানিব পাৰিব।
- অসমীয়া সমাজ-সংস্কৃতি আৰু লোকপৰম্পৰাৰ প্ৰতিফলন বুজিব পাৰিব।

৬.২ পৰিচয়

পূর্বৰ অধ্যায়ত আমি অসমীয়া ৰামায়ণী সাহিত্যৰ অন্যতম বিশিষ্ট সাহিত্যিক ৰঘুনাথ মহন্তৰ জীৱন, সাহিত্যসাধনা আৰু সাহিত্যিক অৱদানৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিছিলোঁ। সেই অধ্যায়ত তেওঁৰ ৰচিত *শত্ৰুঞ্জয়, অদ্ভুত ৰামায়ণ* আৰু *কথা ৰামায়ণৰ* বিষয়ে জানিবলৈ সক্ষম হৈছিলোঁ। লগতে *কথা ৰামায়ণৰ* গদ্যৰীতি, ভাষাশৈলী, ভট্টদেৱৰ গদ্যৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পর্ক আৰু অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিকাশত ৰঘুনাথ মহন্তৰ অৱদানৰ বিষয়েও সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিছিলোঁ।

এই অধ্যায়ত আমি ৰঘুনাথ মহন্তৰ *কথা ৰামায়ণৰ* এক গুৰুত্বপূর্ণ অংশ অধ্যয়ন কৰিম। ইয়াৰ জৰিয়তে *কথা ৰামায়ণৰ* কাহিনী আৰু সাহিত্যিক বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে জানিব পাৰিম। লগতে ৰামৰ আদর্শ চৰিত্ৰ, পিতৃভক্তি, মাতৃভক্তি, ভাতৃপ্ৰেম, সত্যনিষ্ঠা, কর্তব্যপালন আৰু ত্যাগৰ মহান আদর্শসমূহ উপলব্ধি কৰিব পাৰিম। এই অধ্যয়নৰ জৰিয়তে কৈকেয়ী, মন্থৰা, দশৰথ, কৌশল্যা আৰু লক্ষ্মণ আদি চৰিত্ৰসমূহৰ

স্বৰূপ বুজি পোৱাৰ উপৰিও বৈষ্ণৱ ভক্তিভাৱ, ৰামভক্তিৰ প্ৰকাশ আৰু অসমীয়া সমাজ-সংস্কৃতি তথা লোকপৰম্পৰাৰ প্ৰতিফলন সম্পৰ্কেও সম্যক জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰিম।

৬.৩ মূল পাঠ

[শ্ৰীৰামায়ণ-কথা, অযোধ্যা-কাণ্ড, দ্বিতীয়-তৃতীয় অধ্যায়]

নাৰদে কহন্ত : জানা বাল্মীকি, ৰামৰ অভিষেক সুনি জেখন নগৰত মহা মহোৎসৱ, সোহি সময়ে কৈকেয়ীৰ দাসী কুব্জা নামত মন্থৰা নগৰত আনন্দ বধাই দেখি জিজ্ঞাসা কৰি ৰামৰ অভিষেক সুনি মহা মন-কষ্টে মহাদই কৈকেয়ীত কহিল। সুনি পটেশ্বৰী কুঁজীক কণ্ঠহাৰ দি বোলন্ত ঃ হে বাই কুঁজী, মোত হেন প্ৰিয় বাত কহিলি, ইহাৰ উচিত ফল তোক লাগি নেদেখি।

কুঁজী কণ্ঠহাৰ চৰণে মদ্দিৱ্ মাৰ্গ-তলে পঠাই বোলন্ত : হা হা, মই কি দোষৰ ফলে তোৰ সঙ্গত পৰি ৰহিলো। জাতো তোৰ সুখ নেদেখিলো। হে দুৰ্ভগা, তোৰ ধিক ৰূপ-যৌৱন। সতিনীৰ চেড়ীতো অধিক ভৈলি। অয়ে কুলক্ষিণী, সতিনীৰ পুত্ৰ ৰাজা হৈব, তাত তোৰ এমত চিত্ত ভৈল। ৰাম ৰাজা ভৈলে তোৰ ভৰত কি জীৱ? কৈকেয়ী বোলন্ত : হৈ চেড়ী, কেনে হেন বোল বোলস? মহাৰাজকে উচিত ৰামচন্দ্ৰ মাতৃতোধিক মোত ভক্তি কৰে। মোৰো ৰামত ভৰততোধিক স্নেহ। অয়ে পামৰী, কি নিমিত্ত অমৃতত বিষ ঢাল? কুঁজী বোলে : তই চক্ষু খাইলি। তোৰ বাপে ভাতৃক ৰাজ্য নেদি যুদ্ধাদিত্য পুত্ৰক ৰাজা পাতিল। ৰামে কি ৰাজ্য-সম্পত্তি পুত্ৰক নেদি ভৰতক দিব? এভো পুনু পুনু বোলো আপদত নমজিবি। ৰাজাক পূৰ্ব্বসত্য সুমৰাই ৰামক বনে পঠাই ভৰতক ৰাজা কৰ।

জানা বাল্মীকি, দুৰ্জ্জনৰ সঙ্গত সন্তৰো মতি নষ্ট হুৱে। অসন্তৰ মতি নষ্ট হৈব হেন কি কহব? কুঁজীৰ বোলে চিত্ত বিহ্ৰড়ি ক্ৰোধৰ গৃহে পশি মুক্তকেশে ভূমিত লুটি ৰামৰ গুণ স্মৰি আপুনাক গৰিহা কৰি ৰহিলা। স্ত্ৰীৰ হেনয় চৰিত্ৰ : জাত অতি অনুৰক্ত তাত তিলেকে বিৰক্ত। এতেকেসে বিৱেকীসৱে স্ত্ৰীত বিশ্বাস নাহি কৰে। তদন্তৰে দশৰথ ৰাজা কৈকেয়ীৰ ঠানে জাই দেখিল ঘনে ঘনে শ্বাস জোকাৰি মাটি লুটি ধূলি-ধূসৰিত হৈয়া বিলাপ কৰে থিক। পেখি ৰাজা মহাদুখিত হুয়া প্ৰিয়াক আশ্বাস কয়ে বোলল : হে প্ৰিয়ে, তোহাৰ জিজনে বিপক্ষ চিন্তিলে, তাৰ প্ৰাণান্তিক দণ্ড কৰো। মই তোৰ স্বপ্নতো মন্দ নাহি চিন্তো। কিক হেন বিলাপ কৰ? উঠহ, উঠহ। হে প্ৰিয়ে, তোহো কি প্ৰিয় বাৰ্ত্তা নাহি জানহ। প্ৰভাতে শ্ৰীৰামক ৰাজ্য অভিষেক কৰো। এতেকে সৱ অপমান ছাড়ি আনন্দ কৰ। ৰাজাৰ বাক্য সুনি কুঁজীৰ উপদেশ অভিনন্দা কৰি ৰাজাক বুলিল : জেবে মোৰ প্ৰীতি সাধিবা তেবে সত্য অঙ্গীকাৰ কৰা। ৰাজা বোলন্ত : এৱমস্তু। কৈকেয়ী বোলন্ত : পূৰ্ব্বে মোক বৰ দুই দিতে তুমি সত্য কৰিছা। এখন সোহি বৰ দুই দিয়া। ৰামক ৰাজ্য নেদি ভৰতক ৰাজ্যভাৰ দিবা। আৰ বৰে ৰামক, ভাতৃ-ভাৰ্য্যা সমে চৈধ্যয় বৰ্ষক লাগি বনে খেদিবা। তেবে মোৰ প্ৰীতি হৱে।

কৈকেয়ীৰ বোল সুনি ৰাজাৰ মাথে যেন বজ্ৰপাত ভৈল। মূৰ্ছা গৈয়া ভূমিত পড়ি চেতন পাই আপুনাক গৰিহা কৰি কৈকেয়ীক দুৰ্বাক্য বুলিলা। পুনু চৰণত ধৰি অনেক কাকূতি বুলিলা। কৈকেয়ীৰ চিত্ত নটলিল। ৰাজাক বোলন্ত : তুমি সূৰ্য্যবংশৰ শিৰোমণি হুয়া জেৱে সত্য চড়াহ, উপৰি বংশ সমে তেবে নৰকে ভুঞ্জিবা। ময়ো তুমি বিদ্যমানে প্ৰাণ ছাড়িবো। কৈকেয়ীৰ নিষ্ঠুৰ বাণী সুনি ৰাজা হিয়ে

মুষ্টি হানি ৰামৰ গুণ বর্ণাই আপুনাক গৰিহা কৰি নানা বিলাপ কৰিলা। এমন ৰাজাৰ দুখে ৰজনী প্রসন্ন ভৈল। পাত্র-মিত্র, মন্ত্রী-পুৰোহিতসৰে শ্রীৰামৰ অভিষেক উচিত নিয়োগ কৰি অন্তঃপুৰ দ্বাৰত মিলিলা। সৰেহন্তে সুমন্তক অভ্যন্তৰক পাঞ্চিলা। সুমন্ত জাই দ্বাৰহন্তে উচ্চ স্বৰে বুলিলা : হে ৰঘু-কুল কমল-দিৱাকৰ, নৰেন্দ্র-বৃন্দ-বন্দিত-চৰণ সৰোজ, উঠহ, উঠহ। শ্রীৰামৰ অভিষকৰ উচিত কাল ভৈল। সুমন্তৰ বাক্য সুনি ৰাজা বোলন্ত : হে মন্ত্রীবৰ, এখন শ্রীৰামক এথা মিলাৱ।

সুনি সুমন্তে শীঘ্র-গমনে ৰামচন্দ্রৰ আৱাস পাইল। জাত ফটিকৰ স্তম্ভ উদ্ধেৰ্ নানা ৰত্নে ৰঞ্জিত চাল, তাহাৰ উপৰে সুৱর্ণ-কুম্ভ, দণ্ড-নির্ম্মিত বাৰ, কুন্দ্রাক্ষ জালাৰপৰা অগৰু ধূপৰ ধূম বৰ্ষাই দশোদিশ সুবাসিত হৈয়াছে, কুড়িৰ ভিতৰে বাঝে নানাবিধ ৰত্ন, পুত্রিকাসৰে হাতে হাতে মহাৰত্নগণ ধৰিছে, সে নিমিত্তে তম দূৰ হৈয়াছে, গৰুড় স্কন্ধত লক্ষ্মী-সৰস্বতী সমে বিষ্ণু, হংস-যানে ব্রহ্মা, উমা সমে বৃষভত হৰ, আনো দেৱনায়ক সৱ ভার্য্যা, বাহন সমে তহিতে নির্ম্মাণ কৰিছে, দাসী-দাসসৰে জৈছে গন্ধর্ব্বৰ কুমাৰ-কুমাৰী আয়াজাত কৰি সীতা-ৰামচন্দ্রৰ নিয়োগত ৰহিছে, থানে থানে সুমঙ্গল কার্য্য-কল্পনা কৰিছে, দেৱ-দানৱৰ বিশ্বকর্ম্মাৰ যত শিল্প-কর্ম্ম শ্রীৰামচন্দ্রৰ ভৱনত নির্ম্মাণ কৰি আছে, সাক্ষাতে দ্বিতীয় বৈকুণ্ঠ।

হেন শ্রীৰামৰ ওৱাৰিত পশি সুমন্তে ৰাজ-আজ্ঞা বোলাই ৰথে তুলি শ্রীৰাম-লক্ষ্মণক ৰাজাৰ পাশে চলাইলা। নৰ-নাৰীসৰে মহানন্দে মঙ্গল গীত-বাদ্য কৰি চলিলা। উদ্ধর্দৃষ্টি প্রজাসৰে শ্রীৰামৰ মুখপদ্মৰ মধুপান কৰি চলিলা। শ্রীৰামো সদয় অৱলোকন কৰি অভ্যন্তৰে প্রৱেশি কৈকেয়ীৰ গৃহে ৰাজাক পাই নমস্কাৰ কৰিলা। ৰাজায়ো শ্রীৰামক দেখি হা ৰাম বুলি শোকে মূর্চ্ছাগত ভৈলা। পিতৃৰ শোক দেখি কৈকেয়ীত পুছিলা : হে মাতৃ, পিতৃৰ শোকৰ নিমিত্তে কহ। তাৰ প্রতিকাৰ কৰো। ইন্দ্রাদি দিকপালগণে যদি বাপৰ দ্রোহ চিন্তিছে, সে সৱক বান্ধি বাপত ভেণ্টারো। যদি পিতৃৰ আজ্ঞা পাও কালে সহিত অন্তকক বন্দী কৰো। যদি পিতৃৰ বাঞ্ছা হৱে, বৃদ্ধভাৱ গুচাই যুৱা-শৰীৰ কৰো। মই পুত্র থাকিতে পিতৃক কোন অসাধ্য আছে? তথাপি পিতৃৰ হেন শোক হৈয়াছে। আমাৰ জীৱন ধিক ধিক। হে মাৱ, বিলম্ব ছাৰি শীঘ্রে কহ।

হেন সুনি কৈকেয়ী বোলন্ত : হে কুলনন্দন ৰাম, তুমি পিতৃবৎসল পুত্র থাকিতে স্বর্গ-মর্ত্ত্য-পাতালৰ কোনজনে দ্রোহ চিন্তি কুশল সাধিব। কিন্তু পূর্ব্ব সত্য স্মৰি আপুনি দুখিত হৈয়াছে। জৈসানি দেৱক ৰক্ষা কৰি অসুৰ সংহাৰি তোমাৰ পিতৃ অযোধ্যা আসিল, মই অনেক ভক্তিভাৱে শুশ্রূষা কৰিলো। মোত তুষ্ট হুয়া বুলিলা, হে প্রিয়ে, হামু সত্য কৰিছি, যদি তোৰ পুত্র হৱে তাক ৰাজ্য-সম্পত্তি দিবো, যদি বা জ্যেষ্ঠ থাকে তাক বনবাস দিবো। এখনো ৰাজাৰ সোহি অভিপ্রায় হৈয়াছে। তোহাৰ ৰাজপদত অভিলাষ দেখি ৰাজা সত্য ছাড়িতে নপাৰি বিকল হৈয়াছে। যদি তুমি পিতৃবাক্য পালিবা তেবে শিৰে জটা ধৰি বাকলি পৰিধান কৰি চৈধ্যয় বর্ষ বনবাস কৰা। তেবে ৰাজাৰ চিত্ত সন্তোষ হবে।

ইতি শ্রীৰামায়ণ-কথায়াং অযোধ্যা-কাণ্ডে দ্বিতীয়োহধ্যায়ঃ।।

হে লোকসৱ, দেখু শ্রীৰাম হেন প্রিয় পুত্রকো দশৰথ ৰাজা অধর্ম্মত ভয়ে নির্ব্বস দিলা জাতো সত্য মাত্র মহাধর্ম্ম। সত্যৰহিতজনৰ ধর্ম্ম-কর্ম্ম সকল ব্যর্থ। এতেকে সত্যতে থাকি শ্রীৰামে চিত্ত দিয়া নিৰন্তৰে হৰি বোল হৰি।

নাৰদে কহন্ত : জানা বাল্মীকি কৈকেয়ীৰ বাণী সুনি শ্রীৰাম বোলন্ত : হে মাই, ই কেনে কার্য্য? জাক ৰাজ্য-পদ বুলি, ই কেৱল আপদৰ আশ্রয়, জাতো তাতে বদ্ধ হুয়া অপাৰ সংসাৰত মজে। যাকে বনবাস বুলি, সে পুনু মুক্তসৱৰো আশ্রয়। এতেকে যদি পিতৃৰ এহি অভিপ্রায়, তেবে শীঘ্রে ভৰতক অনায়ো। একহি কার্য্যক মাত্র হৃদি তাপ কৰে। অনাথিনী কৌশল্যা মাৱক কোনে প্রতিপালন কৰিব?

এতেকে বোলন্ত বোলন্তে ৰাজাৰ অধিক অনুতাপ দেখি বুলিলা, হে বাপ লোক-নাথ, সন্তাপ ছাড়ি প্রসন্ন বদনে মোক চাহা। আৰকি তোমাৰ এ বদনক মই মন্দভাগী বন হন্তে আসি পেখবো। এতেকে প্রসন্ন বদনে চাই হামাক আশিষা বোলহ। এখন বনক প্রতি চলো।

ৰামৰ কথা সুনি ৰাজা অতি বিকল ভৈলা। কৈকেয়ী বোলন্ত : হে ৰঘুনাথ, জাৱে তই বনে নাহি চল, তাৱে ৰাজাৰ স্বস্থ নাহি।

কৈকেয়ীৰ বাণী সুনি শ্রীৰামে বোলন্ত : হে মাতৃ, তুমি ছলবাদে ৰাজাক কেনে হেন তাপ দিলা? ই কার্য্য মোত কেনে নুবুলিলা? ই কোন তুচ্ছ চক্রৱর্ত্তীৰ্-পদ? ভৰতক লাগি প্রাণকো দিতে পাৰো।

শ্রীৰামচন্দ্রৰ সাত শত মাৱে সুনি তথা আসি কৈয়েয়ীক গৰিহা কৰিলা। কৌশল্যাত কহিতে কোনোজনে নপাৰিল। তথায়ে শোকে ৰহিল।

শ্রীৰামে পিতৃক নমস্কাৰ কৰি কৌশল্যা মাৱত সৱ বৃত্তান্ত কহিলা। কৌশল্যা মূর্চ্ছিৰ্ত হুয়া ভূমিত পৰিলা। হেন দেখি শ্রীৰাম লক্ষ্মণে হা হা বুলি মাতৃক তুলিলা। কৌশল্যা চেষ্টা পাই ৰামৰ গলে ধৰি বোলন্ত : হে বাপ, কুলনন্দন, তই বনে নজাইবি। মোৰ মৃত্যু মিলিব। কৈকেয়ী-ৰাক্ষসী স্বামীক ভুঞ্জিবে চিন্তিল। হা হা বিধি, স্বামী-বিদ্যমানে মোৰ জেবে মৃত্যু মিলে, তেবে ধন্য জীৱন। হে বাপ ৰামচন্দ্র, তোমাকেসে ৰাজ্য দিতে ৰাজাৰো চিত্ত। কিন্তু বৃদ্ধ দশৰথ স্ত্রী-জিত। তান বাক্য নধৰি ৰাজ্যে ৰহ।

লক্ষ্মণে বোলন্ত : হে মাতা, উচিত বুলিলা, হামাৰো এহি চিত্ত। তোমাৰ বনবাস সুনি চিত্তত হেন চিন্তিছি। যদি তৱ ইঙ্গিত পাও তেবে কৈকেয়ী-ৰাক্ষসীক কাটি খণ্ড খণ্ড কৰো। যদি সসৈন্য ৰাজা পাপিষ্ঠীৰ পক্ষ হৱে তাহাঙ্কো উচিত ফল দিবো। মাতৃৰ শোকে যদি ভৰতে মাতুল সমে যুদ্ধক আসে, হেন কোটি ভৰতকো তৱ প্রসাদে শঙ্কা নাহি। আৰ ভৰতৰ সখা হুই ইন্দ্রোবা আসে, দুর্জ্জয় তাৰ দাস লক্ষ্মণৰ কি ছাই উড়াইতে শকত হৈব?

কৌশল্যা বোলন্ত : হে বাপ ৰামচন্দ্র, তব অনুগত লক্ষ্মণৰ বাক্য ছাড়িতে উচিত নহে। আততায়ীৰ বধে কিছু দোষ নাহি। পূর্ব্বে কাশ্যপে মাতৃবাক্যত ৰহি অক্ষয় স্বর্গ লভিলা। ইন্দ্রে মাতৃবাক্যত থাকি সপত্নী ভাতৃগণক বধিও দোষ নলভিলা কিন্তু ত্রৈলোক্য পূজ্য ভৈলা। আনো নানা যুক্তি বুলিলা।

কৃতাঞ্জলি শ্রীৰামে বোলন্ত : হে মাতৃ, বাপৰ বাক্য জেৱে মই হেন পুত্রে বাধিবো তেবে সবাৰে গৰিহিত ভৈলো। চৈধ্যয় বর্ষ মাত্র বনক পিতৃৰ আদেশ হুই আছে। যদি মৰণাৱধি বনবাসক বোলে তথাপি পিতৃবাক্য ছাড়িতে উচিত নহে। ইহাকে হামো ভালে জানি। সপত্নী মাতৃৰ বাক্য সত্য-পাশত মোহোৰ বিৰহাগ্নিত দগ্ধ শৰীৰ পিতৃ হৈয়াছে।হেনতো পিতৃক প্রতিপালন নকৰি জেবে মন্দ বোলা, হে মাতৃ, তেবে মোৰ মাথা খাহা। পৰশুৰাম পিতৃবাক্য পালি মাতৃকো কাটিলা। আৰো চণ্ড নামে ঋষি

পিতৃবাক্য পালি গো-বধ কৰিলা। গুৰুবাক্যত থাকি অধৰ্ম্ম কৰিও পুণ্যকেসে পায়। এতেকে পিতৃবাক্য পালি বনে চলো। হে মাতৃ, বিদায় কৰিলো, আশীৰ্ব্বাদ বোলা।

হে সুনি ক্রোধে লক্ষ্মণে বোলন্ত : ক্ষত্রিয়-জাতি হুয়া নপুংসক বৃত্তি ধৰিলা। যদি তোমাৰ বলৱন্ত দৈৱ মত্তকুঞ্জৰ, তথাপি মোৰ পৌৰুষ অঙ্কুশে পৰিৱৰ্ত্ত কৰিবো। বিধাতাৰো লিখিত ব্যর্থ কৰিবো। নানা যজ্ঞে হৰিক ভজিবো। তান প্রসাদে মাতৃহত্যা পিতৃবাক্য অপালন দোষ তৰিবো। মহন্তসৱ শোকাগ্নিত ক্ষেপি তুহু অৱণ্যে নাহি চলিব। শ্রীৰামে বোলন্ত : হে বাপ লক্ষ্মণ, জি হৰিক পূজি চাৰি পদ পাই, জাৰ ভক্তিয়ে মুকুতিকো তুচ্ছ কৰে, হেন হৰিক যদি বনবাস এড়াইতে সাধিবো, তেবে সাধুসৱে সুনি হাস্য কৰিব।

লক্ষ্মণে বোলন্ত : তুমি বনে চলিবা, আত সংশয় নাহি। মই তৱ সঙ্গে জাইবো, ফলমূল যোগাইবো। ৰামে বোলন্ত : হে বাপ, তই ৰাজপুত্র, বনবাসে তপস্বীৰ বৃত্তি ধৰি কেমনে প্রৱর্ত্তিবি। কৌশল্যা সুমিত্রা মাৱক প্রতিপালন কৰি এথা সুখে ৰহ। লক্ষ্মণে বোলন্ত : হামু সত্যে সত্যে চলবো। যদি নাহি বোলা তেবে প্রাণ ছাড়িবো। হেন সুনি শ্রীৰামে বোলন্ত : হে বাপ, তোৰ যেমন বাঞ্ছিত, সে কৰ। কিন্তু তোৰ দুঃখ স্মৰিহে বাধা কৰো।

সোহি সময়ে সুমিত্রাও সৱ বৃত্তান্ত সুনি তথায়ে আসি বোলন্ত : হা হা, কোন কৰ্ম্ম-বিপাকে শ্রীৰাম-লক্ষ্মণ পুত্রক হৰুৱাও। পুনু কৌশল্যা তাপ কৰি বোলন্ত : হে বাপ, সতিনীৰ বাক্যে তুমি কেনে বনে জাইবা? মোৰ বাক্য ছাড়িতে কি উচিত হৱে? মনু-বাক্য কি নাহি সুনি। দশ বিপ্রাধিক অধ্যাপক, দশ অধ্যাপকতো অধিক পিতৃ, পিতৃতো দশগুণে মাতৃ। হেন মহাগুৰুৰ বাক্য তোৰ পালিতে উচিত। ৰাজাৰ বাক্য পালিলে অৱশ্যে ৰাজাৰ মৃত্যু হৈব। বাক্য ছাড়িলে ৰাজাৰ প্রাণ ৰহিবে। তথাপি যদি বনে জাইবা, হামাকো বনে নেৱ। অন্যথা প্রাণ ছাড়িবো। শ্রীৰামে বোলন্ত : তোমাৰ আমাৰো মহাগুৰু দশৰথ ৰাজা। তান বাক্য বাধিতে উচিত নহে। তুমি স্বামী সেৱায়ে ৰহ। হামো নির্ব্বাসে চলো। কৈকেয়ীতো দোষ নেদিবা। আপুন পুত্রক ৰাজা কৰিতে কাহাৰ চিত্ত নাহি? তথাপি সৱাৰে দৈৱেসে কাৰণ। তথাপি মাতৃৰ আক্রোশ দেখি শ্রীৰামে বোলন্ত : উজ্জ্বল কুলত জাত ৰাজা দশৰথ, তুমিও উত্তম কুলত জাত মহাশান্তী। হেন দুইহন্তত জাত মই ৰঘুনাথৰ পিতৃবাক্য ছাড়িতে কি যোগ্য হৱে। ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা জানি মাতৃ অনুজ্ঞা দিয়া।

শ্রীৰামৰ যুক্তি বাক্য সুনি কৌশল্যা পূর্ব্বাপৰ জিজ্ঞাসা কৰি অনুমতি দিলা, আচান্ত কৰি বিষ্ণুপূজা বিসজ্জিৱ্ মহামঙ্গল বিষ্ণু স্মৰি ৰাম-লক্ষ্মণৰ শিৰে ৰক্ষা বান্ধিলা, বিষ্ণুৰ নির্ম্মাল্য শিৰে পিন্ধাইলা। সোঁশৰীৰে বিষ্ণুমন্ত্র-কৱচ বান্ধিলা। আনো আশীৰ্ব্বাদ বুলি আপুনাৰ পদধূলি ৰাম-লক্ষ্মণৰ শিৰে দিয়া বোলন্ত : মোৰ আশীৰ্ব্বাদে চৈধ্যয় বর্ষ কোনো প্রমাদে নপাইব। জি বিষ্ণু সৱাতে অন্তর্য্যামী ৰূপে আছা, সোহি বিষ্ণুৱে সৱাতে ৰক্ষা কৰোক। ইত্যাদি কৰি আশীৰ্ব্বাদ বুলি শিখা দিলা। তোৰা দুইহন্তে আকাশ-পৱনৰ থানে প্রীতিয়ে ৰহিবা। মোৰ বৰে সৱ দুগতি তৰিবা। এহি হোক বুলি শ্রীৰাম-লক্ষ্মণে মাতৃক প্রদক্ষিণ কৰি সীতাৰ মন্দিৰে গৈলা।।

ইতি শ্রীৰামায়ণে অযোধ্যা-কাণ্ড-কথায়াং তৃতীয়োহধ্যায়ঃ।।

হে লোকসৱ, দেখু দেখু শ্রীৰামদেৱৰ মাতৃ কৌশল্যা হেন শান্তীৰো পুত্র-বিয়োগ-দুখ মিলিল। আৰ সামান্যৰ কি কহবো। হেন জানি এসৱ পুত্র-মিত্রাদিত মমতা ছাড়ি উচ্ছ কৰি হৰি বোল হৰি।।

৬.৪ সাধাৰণ আলোচনা

আমাৰ আলোচনাৰ বাবে নির্বাচিত এই পাঠাংশ কথা ৰামায়ণৰ অযোধ্যা-কাণ্ডৰ, দ্বিতীয়-তৃতীয় অধ্যায়ৰ অন্তর্গত। এই কথা ইতিমধ্যে কৈ অহা হৈছে। ইয়াত ৰজা দশৰথে ৰামৰ ৰাজ-অভিষেক কৰিবলৈ যো-যা কৰাৰ পাচৰে পৰা অযোধ্যাত সংঘটিত ঘটনাৰাজিৰ বর্ণনা কৰি কেনেদৰে ৰামে বনলৈ গমন কৰিবলগীয়া হ'ল সেই বিষয়ে বিশদভাৱে উল্লেখ আছে। ইতিমেধ্যই উল্লেখ কৰি অহা হৈছে যে ৰঘুনাথ মহন্তই অতি সংক্ষিপ্তভাৱেহে ৰামায়ণৰ কথাখিনি বর্ণনা কৰিছে আৰু কথা ৰামায়ণখন কথোপকথনৰ আর্হিৰে লিখা। নাৰদ মুনিয়ে যেন বাল্মীকিক এই ঘটনাৰাজি কৈ আছে তেনে এক আভাস দাঙি ধৰি অধ্যায়টো আৰম্ভ কৰিছে।

ৰামৰ ৰাজ-অভিষেকৰখৱৰ চহৰত প্রচাৰ হোৱাৰ লগে লগে চাৰিওফালে অনন্দ উৎসৱৰ আৰম্ভ হৈছে। সেই বতৰা পাই কৈকেয়ীৰ এগৰাকী কুঁজী দাসী মন্থৰাই দুখ মনেৰে আহি কৈকেয়ীক সেই বতৰা দিছেহি। কৈকেয়ীয়েও খৱৰটো শুনি আনন্দ পাই কুঁজীক কণ্ঠহাৰ এফেৰি দিয়ে। কিন্তু মন্থৰাই সেই হাৰডাৰ দলিয়াই পেলাই দিয়ে আৰু "হা হা, মই কি দোষৰ ফলে তোৰ সঙ্গত পৰি ৰহিলো। জাতো তোৰ সুখ নেদেখিলো।" বুলি কৈ তাইৰ ৰূপ-যৌৱনক ধিক্কাৰ দি সতিনীৰ পুতেক ৰজা হোৱাত আনন্দ কৰিবলগীয়া নাই বুলি গালি পাৰে। ৰাম ৰজা হ'লে ভৰত কি হ'ব বুলি সুধে। সেই কথা শুনি কৈকেয়ীয়ে কয় যে ৰামচন্দ্রই মাকতকৈ তাইক বেছি সন্মান, ভক্তি কৰে আৰু তায়ো ৰামক ভৰততকৈ অধিক চেনেহ কৰে। কৈকেয়ীৰ উত্তৰ শুনি কুঁজীয়ে তাইক পুনৰ গালি পাৰি তাইৰ বাপেকৰ উদাহৰণ দি ক'লে যে তেওঁ নিজেই দেখুন ভায়েকক ৰজা নাপাতি পুতেকক হে ৰজা পাতিছে, ঠিক সেইদৰে ৰামেও পাচত পুতেকক ৰজা নাপাতি ভৰতক ৰজা পাতিবনে? সেয়ে এতিয়া কৈকেয়ীয়ে ৰজাক পূর্ব সত্য মনত পেলাই দি ভৰতক ৰজা পাতি ৰামক বনলৈ পঠিয়াবলৈ উপদেশ দিয়ে।

কুঁজীৰ মন্ত্রণা শুনি লেখক ৰঘুনাথ মহন্তয়ো আন বৈষ্ণৱ কবিসকলৰ দৰে কার্যকৰণ সম্পর্কে টিপ্পনী প্রদান কৰি কৈছে যে দু৭১্নৰ লগত থাকিলে সন্তৰো মতি নষ্ট হয়, অসন্তৰটো কথা নাই। কৈকেয়ীয়ে কুঁজীৰ মন্ত্রণা মতেই মাটিত লেটি লৈ কান্দি থাকিবলৈ ধৰিলে। ৰজা দশৰথে আহি কৈকেয়ীক সেই অৱস্থাত দেখি কি হৈছে সেই বিষয়ে প্রশ্ন কৰি কোনোবাই কিবা কৰিছে যদি উচিত দণ্ড প্রদান কৰিম বুলি আশ্বাস প্রদান কৰে। লগতে ৰামৰ ৰাজ-অভিষেক কৰিব বিচৰা খৱৰটো প্রদান কৰে। ৰজাৰ কথা শুনি কৈকেয়ীয়ে মন্থৰাৰ উপদেশ মতে কথাবে ৰজাৰ বান্ধিলৈ পূর্বৰ কথা সোঁৱৰাই বৰ দুটি তেতিয়াই প্রদান কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰে। কৈকেয়ীয়ে বিচৰা প্রথম বৰ মতে – ৰামৰ পৰিৱর্তে ভৰতক ৰজা পাতিব লাগে আৰু দ্বিতীয় বৰ অনুসৰি ভাতৃ-ভার্যাসহিতে ৰামক চৈধ্য বছৰৰ বাবে বনলৈ পঠিয়াব লাগে।

কৈকেয়ীৰ কথা শুনি ৰজা মূৰ্চ্ছিৰ্ত হৈ পৰে, পুনৰ চেতনা পাই এই বৰ নিবিচাৰিবলৈ বাবে বাবে অনুৰোধ কৰে। কিন্তু কৈকেয়ী কোনো কথাতে মান্তি নহয় আৰু ৰজাক সত্য ৰক্ষা নকৰিলে উপৰি পুৰুষসহিতে সকলো নৰকত ভুঞ্জিব বুলি মত পোষণ কৰি তায়ো মৃত্যু বৰণ কৰিব বুলি জনায়। ৰজা দুখে-শোকে জ৭১্ৰিত হৈ ভূমিত পৰি থাকে আৰু এনেদৰেই গোটেই ৰাতিটো পাৰ হয়। ৰাতিপুৱালত পাত্ৰ-মিত্ৰ, মন্ত্ৰী-পুৰোহিতসকলে অন্তেষপুৰত লগ হৈ ৰজাক মাতিবৰ বাবে সুমন্তক ভিতৰলৈ পঠিয়ায়। ৰজাই সুমন্তক শ্ৰীৰামক সেই সময়তেই তালৈ লৈ অনিবলৈ আদেশ কৰে।

ৰজাৰ আদেশ পাই সুমন্তই ৰামৰ আৱাসলৈ যায়। ইয়াৰ পাচতেই অসমীয়া কবিয়ে বৰ সুন্দৰভাৱে ৰামৰ ৰাজপ্ৰাসাদৰ বিৱৰণ দাঙি ধৰি ৰাম যে ভগৱন্ত পুৰুষ তাৰ ধাৰণা প্ৰদান কৰি তেওঁৰ প্ৰাসাদ সম্পৰ্কে কয়– "সাক্ষাতে দ্বিতীয় বৈকুণ্ঠ।" বৈকুণ্ঠত ভগৱান থাকে, ৰামৰ আৱাস সাক্ষাত দ্বিতীয় বৈকুণ্ঠ বুলি কৈ ৰাম যে ভগৱন্তৰ ৰূপ সেই ধাৰণা আমাক প্ৰদান কৰে।

ৰজাৰ আদেশ মৰ্মে সুমন্তই শ্ৰীৰামক লগতলৈ কৈকেয়ীৰ গৃহলৈ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰে আৰু নগৰৰ জনতাইও আনন্দ মনেৰে সেই যাত্ৰাত যোগ দিয়ে। ৰামে কৈকেয়ীৰ গৃহত উপস্থিত হৈ বাপেকৰ ওচৰলৈ যায় আৰু ৰজাই ৰামক দেখি 'হা ৰাম' বুলি কৈ মূৰ্চ্ছিৰ্ত হৈ পৰে। বাপেকৰ তেনে অৱস্থা দেখি ৰামে কৈকেয়ীক তাৰ কাৰণ সোধে – "ইন্দ্ৰাদি দিকপালগণে যদি বাপৰ দ্ৰোহ চিন্তিছে, সে সৱক বান্ধি বাপত ভেণ্টাৱো। যদি পিতৃৰ আজ্ঞা পাও কালে সহিত অন্তকক বন্দী কৰো। যদি পিতৃৰ বাঞ্ছা হৱে, বৃদ্ধভাৱ গুচাই যুৱা-শৰীৰ কৰো। মই পুত্ৰ থাকিতে পিতৃক কোন অসাধ্য আছে? তথাপি পিতৃৰ হেন শোক হৈয়াছে। আমাৰ জীৱন ধিক ধিক।"

সেই কথা শুনি কৈকেয়ীয়ে ক'লে যে সেইবোৰ কোনো কাৰণে নহয়; ৰজাই পূৰ্বতে দেৱতাৰ হৈ অসুৰৰ বিপক্ষে যুঁজ কৰি অযোধ্যাত উপস্থিত হোৱাৰ পাচত তই বহু যত্নৰে শুশ্ৰুষা কৰিছিল। তেতিয়া ৰজাই দুটা বৰ প্ৰদান কৰিছিল। এই বুলি কৈকেয়ীয়ে তাই ৰজাৰ পৰা বিচৰা বৰ দুটিৰ কথা উল্লেখ কৰে। লগতে কয় যে ৰামে সিংহাসন আশা কৰিছে বাবেই ৰজাৰ তেনে অৱস্থা হৈছে আৰু ৰাম বনলৈ গ'লেই তেওঁৰ ঠিক হৈ যাব। এইখিনিতে ৰঘুনাথ মহন্তই অযোধ্য-কাণ্ডৰ দ্বিতীয় অধ্যায়ৰ সমাপ্ত কৰি অধ্যায়ৰ শেষত বৈষ্ণৱ কবিকূলৰ দৰে ভগৱন্তৰ শ্ৰীচৰণত নিজকে সমৰ্পণ কৰিবলৈকো মনত পেলাই দিছে।

ইয়াৰ পাচতেই পুনৰ নাৰদে বাল্মীকিক কাহিনী কৈ থকাৰ আহিৰ্বেই তৃতীয় অধ্যায়ৰ আৰম্ভ কৰিছে। কৈকেয়ীৰ কথা শুনি ৰামে বাপেকৰ যদি সেয়ে অভিপ্ৰায় তেন্তে তেওঁ অতি আনন্দ মনৰে সেয়া পালন কৰিব বুলি জনায়। কেৱল মনত এটাই দুখ ৰ'ব – কৌশল্যা মাকক কোনে প্ৰতিপালন কৰিব? এয়া ৰামৰ মাতৃভক্তিৰ এক নিদৰ্শন।

ৰামৰ কথা শুনি ৰজাৰ দুখত অধিক কাতৰ হয় আৰু ৰামে সেয়া দেখি বনলৈ যাবলৈ আজ্ঞা বিচাৰে। সেই কথা শুনি কৈকেয়ীয়ে ক'লে যে ৰাম গলেই ৰজা সুস্থ হৈ উঠিব। কৈকেয়ীৰ কথা শুনি ৰামে ক'লে যে কৈকেয়ীয়ে এনে ছলনা কৰি ৰজাৰ কষ্ট দিব নালাগিছিল। তেওঁক কোৱা হ'লেই হ'লহেতেন, তেওঁ ভায়েক ভৰতৰ বাবে প্ৰাণ দিব পাৰে, চক্ৰৱৰ্ত্তী পদটো একেবাৰে তুচ্ছ। এয়া ৰামৰ ভাতৃ প্ৰেমৰ পৰিচায়ক।

ইতিমধ্যে কৌশল্যাৰ লগতে লক্ষ্মণো আহি তাত উপস্থিত হয়হি। তেওঁক কোনেও কথাবোৰ জনাব পৰা নাছিল। কেৱল সকলোৱে কৈকেয়ীক গৰিহণা দি হে আছিল। ৰামে সকলো কথা মাক কৌশল্যাক ক'লে আৰু সেই কথা শুনি তেৱোঁ মূৰ্ছিৰ্ত হৈ পৰে। ৰাম-লক্ষ্মণে মাকক তুলি ধৰে আৰু মাকে সুস্থ হৈ ৰামক বনলৈ নাযাবলৈ অনুৰোধ কৰে তথা কৈকেয়ীক গালি পাৰিবলৈ ধৰে। দশৰথকো তিৰোতাসেৱী বুলি কয়। সেই সময়তে লক্ষ্মণেও উজান দি ককায়েকৰ পৰা কৈকেয়ীক হত্যা কৰাৰ আদেশ বিচাৰে। লাগিলে ৰজা দশৰথেও যদি বাধা দিয়ে তেওঁকো মাৰিব আৰু ভৰতে মোমায়েক সহিতে আহি যুদ্ধ কৰে তেতিয়া তাকো মাৰিব বুলি কয়। আনকি ইন্দ্রাদি দেৱতাগণেও যদি ভৰতক সহযোগ কৰে তেতিয়াও লক্ষ্মণক হৰোৱাব নোৱাৰে বুলি ব্যক্ত কৰে।

কৌশল্যাও লক্ষ্মণৰ কথাত হয়ভৰ দি "আততায়ীৰ বধে কিছু দোষ নাহি।" বুলি কৈ মাতৃবাক্য পালিলে ভুল নহয় বুলি যুক্তি আগ বঢ়ালে। তেতিয়া ৰামে কৰযোৰে কয় যে তেওঁ বাপেকৰ বাক্য মানি বনলৈহে যাব বিচাৰে। কথাৰ প্রসংগত পৰশুৰাম, চণ্ড ঋষিৰ পিতৃবাক্য পালন কৰাৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰি ৰামে মাকক ৰজা দশৰথৰ শুশ্রুষা কৰিবলৈহে অনুৰোধ কৰে।

ৰামৰ কথা শুনি লক্ষ্মণে ক্রোধান্বিত হৈ ক্ষত্রিয় হৈও নপুংসকৰ দৰে কৰিছে বুলি মন্তব্য কৰি ৰামক বনলৈ নাযাবলৈ কৈ যুদ্ধত লিপ্ত হ'বলৈ আহ্বান কৰে। কিন্তু ৰামে নিজৰ মহিমাৰ কথা ব্যক্ত কৰি কয় – "জি হৰিকপূজি চাৰি পদ পাই, জাৰ ভক্তিয়ে মুকুতিকো তুচ্ছ কৰে, হেন হৰিক যদি বনবাস এড়াইতে সাধিবো, তেবে সাধুসৱে সুনি হাস্য কৰিব।" ৰামৰ যুক্তি মানি লৈ লক্ষ্মণে যুদ্ধ নকৰি ৰামৰ সৈতে বনলৈ যাবলৈ বিচাৰে। ৰামে বিভিন্ন কথাৰে লক্ষ্মণক সেই কার্যৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখিব বিচাৰে। কিন্তু লক্ষ্মণ মান্তি নহয়; কিন্তু পৰিশেষত ৰামে লক্ষ্মণো বনলৈ লগত যোৱাত মত দিলে। মন কৰিবলগীয়া যে ৰাম যে ভগৱন্তৰ ৰূপ সেই কথা এইখিনি সময়ত কোৱা কথাটো মূল ৰামায়ণত নাই। এয়া অসমীয়া কবিৰ নিজা কথা তথা ৰামভক্তিৰ নিদর্শন বুলি অনুমান কৰাত অলপো অসুবিধা নহয়।

সেই সময়তে সুমিত্রা মহাৰাণী তাত আহি উপস্থিত হয়হি আৰু সকলো কথা শুনি দুখঃ সাগৰত নিমজ্জির্ত হয়। মাতৃ কৌশল্যাই পুনৰ দুখেৰে ৰামক মনু বাক্যৰ দোহাই দি "দশ বিপ্রাধিক অধ্যাপক, দশ অধ্যাপকতো অধিক পিতৃ, পিতৃতো দশগুণে মাতৃ। হেন মহাগুৰুৰ বাক্য তোৰ পালিতে উচিত। ৰাজাৰ বাক্য পালিলে অৱশ্যে ৰাজাৰ মৃত্যু হৈব। বাক্য ছাড়িলে ৰাজাৰ প্রাণ ৰহিবে।" বুলি কৈ বনলৈ যাবলৈ বাৰণ কৰিব বিচাৰে। কিন্তু, ৰামে পিতৃবাক্য পালন কৰি বনলৈ যাবলৈহে বিচাৰে আৰু কৈকেয়ীক দোষ নিদিবলৈ কয়। প্রত্যেক গৰাকী মাতৃয়ে নিজৰ পুতেকৰ ভাল হোৱাতো বিচাৰে সেয়ে তেওঁ তেনে কৰিছে বুলি বুজনি দিয়ে। তথাপিতো মাক কৌশল্যাই মানি নোলোৱাত "ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা জানি মাতৃ অনুজ্ঞা দিয়া।" বুলি অনুৰোধ কৰে।

অৱশেষত ৰামৰ যুক্তিপূর্ণ কথা শুনি কৌশল্যা মান্তি হয় আৰু বনত থকা কালত বিঘিনি নাশ হ'বৰ বাবে কৰা বিভিন্ন ধর্মীয় কৃত্য কৰি ৰাম-লক্ষ্মণক বনলৈ যাবলৈ আজ্ঞা প্রদান কৰে। তাৰ পাছতেই শ্রীৰাম-লক্ষ্মণে মাতৃক প্রদক্ষিণ কৰি সীতাৰ গৃহলৈ ৰাওনা হয়। এইখিনি বর্ণনাৰে তৃতীয় অধ্যায়ৰ সামৰণি মাৰি কবিয়ে পুনৰ বৈষ্ণৱ কবিকূলৰ দৰে ভগৱন্তৰ শ্রীচৰণত নিজকে সমর্পণ কৰিবলৈকো মনত পেলাই দিছে।

এই আলোচনাৰ জৰিয়তে আমি অৱগত হ'লো ৰঘুনাথ মহন্তই তেওঁৰ ৰচনাত ৰামকথা কেনেদৰে ব্যক্ত কৰিছে। মহন্তই ৰামক ভগৱন্তৰ ৰূপ বুলি বিবেচনা কৰি পাঠৰ মাজতেই তাৰ আভাস প্রদান কৰিছে। প্রসংগক্রমে মন কৰিবলগীয়া যে এই পাঠাংশৰ মাজতে অতি কম কথাতে ৰঘুনাথ মহন্তই ৰাম, লক্ষ্মণ, কৈকেয়ী, কুঁজী মন্থৰা, দশৰথ, কৌশল্যা, সুমিত্রা আদিৰ চৰিত্র অতি সুন্দৰভাৰে আমাৰ আগত তুলি ধৰাত সার্থকতা লভিছে। তদুপৰি প্রয়োজনসাপেক্ষে অসমীয়া লোকপৰম্পৰাৰ কিছু কথা ব্যক্ত কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে আমি ৰাম বনলৈ যাবলৈ লোৱাৰ সময়ত মাকে বিষ্ণু নির্মাল্য দিয়া, বিষ্ণুমন্ত্র-কৱচ বান্ধি দিয়া, নিজৰ পদধূলি ৰাম-লক্ষ্মণৰ শিৰত দিয়া, যাত্রাৰ আগত মাতৃক প্রদক্ষিণ কৰি আদি কথা উল্লেখ কৰিব পাৰোঁ। ই আমাৰ সমাজত প্রচলিত বৈষ্ণৱ পৰম্পৰাৰো আভাস প্রদান কৰে। ঠিক সেইদৰে মনুবাক্যৰ উল্লেখ আদিয়ে সেই সময়ত যে সেয়া প্রচলন আছিল সেই ধাৰণা প্রদান কৰে। অৱশ্যে, "স্ত্রীৰ হেনয় চৰিত্র : জাত অতি অনুৰক্ত তাত তিলেকে বিৰক্ত। এতেকেসে বিৱেকীসৱে স্ত্রীত বিশ্বাস নাহি কৰে।" বুলি ব্যক্ত কৰি সেই সময়ত যে নাৰীৰ স্থিতি সমাজত বৰ উচ্ছ নাছিল তাৰো প্রমাণ দাঙি ধৰে। সর্বশেষত এক কথাত ক'ব পাৰি যে অসমীয়া কবিয়ে নিজৰ মূল লক্ষ্য – ৰাম ভক্তি আৰু ৰামৰ শ্রেষ্ঠত্বৰ কথাই বাৰে বাৰে ঘোষিত কৰাত সফলতা লাভ কৰিছে।

t চিন্তা-চর্চা কৰক— ১.১

ৰঘুনাথ মহন্তৰ গদ্যৰীতি সম্পর্কে ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰি অহা বৈশিষ্ট্যসমূহ আপুনি অধ্যয়ন কৰা পাঠাংশত কেনেদৰে ৰক্ষিত হৈছে সেই বিষয়ে বিশ্লেষণ কৰি এটি নিবন্ধ যুগুত কৰিবলৈ যত্ন কৰক।

W অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ : ৰামক দশৰথে মাতিছে বুলি কোনে খৱৰ দিবলৈ গৈছিল ?

.....

.....

প্রশ্ন নং ২ : মাতৃ কৌশল্যাই মনুৰ কোনটো বাক্যৰ দোহাই দি বনলৈ নাযাবলৈ কৈছিল ?

.....

.....

2 ৬.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অযোধ্যাত ৰামৰ ৰাজ-অভিষেকৰ খবৰ বিয়পি পৰাত সকলো আনন্দিত হৈছিল যদিও মন্থৰাই সেই খবৰ শুনি অসন্তুষ্ট হৈছিল।

- মন্থৰাৰ কুমন্ত্ৰণাত কৈকেয়ীয়ে দশৰথৰ পৰা পূৰ্বে পোৱা দুটা বৰ বিচাৰি ভৰতক ৰজা পাতিবলৈ আৰু ৰামক চৈধ্য বছৰৰ বনবাস দিবলৈ দাবী কৰিছিল। কৈকেয়ীৰ এই দাবী শুনি দশৰথ গভীৰ শোকত মূৰ্ছিত হৈ পৰিছিল।
- ৰামে পিতৃৰ আদেশ পালন কৰাটো নিজৰ কৰ্তব্য বুলি মানি বনবাস গ্ৰহণ কৰিবলৈ সন্মত হৈছিল।
- ৰামে ৰাজ্য, ঐশ্বৰ্য আৰু সিংহাসনক তুচ্ছ জ্ঞান কৰিছিল আৰু ভৰতৰ প্ৰতি গভীৰ স্নেহ প্ৰকাশ কৰিছিল।
- ৰামে কৌশল্যা মাতৃৰ প্ৰতি গভীৰ ভক্তি আৰু দায়িত্ববোধৰ পৰিচয় দিছিল। লক্ষ্মণে ককায়েক ৰামৰ প্ৰতি অসীম আনুগত্য প্ৰকাশ কৰি তেওঁৰ সৈতে বনলৈ যাবলৈ সংকল্প গ্ৰহণ কৰিছিল।
- কৌশল্যা আৰু লক্ষ্মণে ৰামক বনলৈ যাবলৈ বাধা দিব বিচাৰিছিল যদিও ৰামে পিতৃবাক্য পালনকেই শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম বুলি ঘোষণা কৰিছিল।
- ৰঘুনাথ মহন্তই পাঠটোৰ মাজেৰে ৰামক ভগৱন্তৰ ৰূপ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে। পাঠটোত বৈষ্ণৱ ধৰ্মীয় আচাৰ, মাতৃৰ আশীৰ্বাদ, বিষ্ণু-স্মৰণ আদি অসমীয়া লোকপৰম্পৰাৰ প্ৰতিফলন দেখা যায়।
- সত্য, কৰ্তব্য, ত্যাগ, ভক্তি আৰু আদৰ্শ জীৱনৰ মূল্যবোধ পাঠটোৰ মূল শিক্ষা হিচাপে প্ৰকাশ পাইছে।

৬.৬ অধিক জানিবলৈ

কটকী, প্ৰফুল্ল (১৯৮৮); ক্ৰমবিকাশত অসমীয়া কথা শৈলী; গুৱাহাটীঃ বীণা লাইব্ৰেৰী।

নেওগ, মহেশ্বৰ (২০০০); অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা; গুৱাহাটীঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

নাথ, প্ৰফুল্ল কুমাৰ (২০১৪); অসমীয়া কথা সাহিত্যঃ পৰম্পৰা আৰু পৰিৱৰ্তন; গুৱাহাটীঃ বান্ধৱ।

নাথ, প্ৰফুল্ল কুমাৰ (২০১২); অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ পৰিচয়; নগাঁওঃ ক্ৰান্তিকাল প্ৰকাশন।

নাথ, প্ৰফুল্ল কুমাৰ (২০০৮); পুৰণি অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাস; গুৱাহাটীঃ বুকলেণ্ড।

ফুকন পাটগিৰি, দীপ্তি (১৯৯৭); মধ্যযুগৰ অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ ৰেঙণি; গুৱাহাটীঃ বনলতা।

বৰুৱা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ (১৯৯৭); অসমীয়া কথা সাহিত্য; নলবাৰীঃ জাৰ্ণাল এম্পৰিয়াম।

বৰুৱা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ (সম্পা.) (১৯৭২); ৰঘুনাথ মহন্ত বিৰচিত অদ্ভুত ৰামায়ণ; গুৱাহাটীঃ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়।

বৰুৱা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ (সম্পা.) (১৯৭২); ৰঘুনাথ মহন্ত বিৰচিত শত্ৰুঞ্জয়; গুৱাহাটীঃ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়।

মহন্ত, কেশদা (১৯৮৪); অসমীয়া ৰামায়ণী সাহিত্য (১ম খণ্ড) ; যোৰহাট।

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (২০০৯); অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত; গুৱাহাটীঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

শর্মা, সত্যেন্দ্রনাথ (সম্পা.) (১৯৫৮); কথা ৰামায়ণ; কলিকতা।

শর্মা, হেমন্ত কুমাৰ (২০০৭); অসমীয়া সাহিত্যত দৃষ্টিপাত; গুৱাহাটীঃ বীণা লাইব্রেৰী।

শর্মা, দূর্গেশ্বৰ (১৯৯৪) (অপ্রকাশিত গৱেষণা গ্রন্থ); ৰঘুনাথ মহন্ত আৰু তেওঁৰ ৰচনাৱলী অধ্যয়ন; গুৱাহাটীঃ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়।

শর্মা, দলৈ হৰিনাথ (১৯৯২); অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যৰ গতিপথ; নলবাৰীঃ পদ্মপ্রিয়া লাইব্রেৰী।

K ৬.৭ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ : সুমন্তই।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ : মাতৃ কৌশল্যাই মনু বাক্য "দশ বিপ্রাধিক অধ্যাপক, দশ অধ্যাপকতো অধিক পিতৃ, পিতৃতো দশগুণে মাতৃ।" বুলি কৈ বনলৈ নাযাবলৈ কৈছিল।

M ৬.৮ আৰ্হি প্রশ্ন

ক) বস্তুধর্মী প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ : তলত দিয়া প্রসমূহৰ উত্তৰ লিখক

ক) ৰামৰ ৰাজ-অভিষেকৰ খবৰ কৈকেয়ীক কোনে দিছিল ?

খ) কৈকেয়ীয়ে দশৰথৰ ওচৰত কিমানটা বৰ বিচাৰিছিল ?

গ) কৈকেয়ীয়ে ভৰতক কি কৰিবলৈ বিচাৰিছিল ?

ঘ) ৰামক কিমান বছৰৰ বাবে বনবাসলৈ পঠিওৱাৰ দাবী কৰা হৈছিল ?

ঙ) ৰামৰ লগত বনলৈ যাবলৈ দৃঢ় সংকল্প কৰা ব্যক্তি কোন ?

খ) চুটি প্রশ্ন (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্রশ্ন ১ : মন্থৰাই কিয় কৈকেয়ীক ৰামৰ অভিষেকৰ বিৰোধিতা কৰিবলৈ প্রৰোচিত কৰিছিল ?

প্রশ্ন ২ : কৈকেয়ীয়ে দশৰথৰ ওচৰত বিচৰা দুটা বৰ কি কি আছিল ?

প্রশ্ন ৩ : ৰামে কিয় বনবাস গ্রহণ কৰিবলৈ সন্মতি দিছিল ?

প্রশ্ন ৪ : কৌশল্যাই ৰামক বনলৈ নাযাবলৈ কি যুক্তি দিছিল ?

প্রশ্ন ৫ : ৰামৰ বনবাসৰ সিদ্ধান্তত লক্ষ্মণৰ প্রতিক্রিয়া কেনে আছিল ?

গ) ৰচনাধর্মী প্রশ্ন (৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্রশ্ন ১ : মন্থৰাৰ কু-উপদেশে কেনেদৰে অযোধ্যাৰ পৰিস্থিতি সলনি কৰিছিল আলোচনা কৰা।

প্রশ্ন ২ : কৈকেয়ীৰ বৰ দাবী আৰু তাৰ ফলাফল বর্ণনা কৰা।

প্রশ্ন ৩ : পিতৃভক্তি আৰু সত্যনিষ্ঠাৰ আদর্শ ৰূপে ৰামৰ চৰিত্র আলোচনা কৰা।

প্ৰশ্ন ৪: কৌশল্যা আৰু লক্ষ্মণে ৰামৰ বনবাসৰ খবৰ পাই কেনে প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰকাশ কৰিছিল? বৰ্ণনা কৰা।

প্ৰশ্ন ৫ : 'কথা ৰামায়ণ'ৰ এই পাঠাংশত ৰঘুনাথ মহন্তই ৰামৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব আৰু ভক্তিভাৱ কেনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে আলোচনা কৰা।